

від читання), як і для усіх, кому прагнеться гарного (вишуканого, аристократичного за духом, неповторного) у слові дозволимо собі зацитувати короткий фрагмент тексту Роксолани Жаркової: «Словосполучення жінки і світу – це не лише само-стверджувальне промовляння з намаганням зазирнути у дзеркало світобудови і полореляївськи милуватися своїм відображенням. Це радше болюче сенсуальне само-розпитування про межі свого Я-письма як Я-буття, про вагомість і важливість сказаності у тексті й несказаності поза-текстом, це діалог-дискусія з фігурою (умовно-/реально-) існуючого Ти-(адресат, цензор-опонент, ідеальний читач), що має (с)прийняти її таку, балансуєч(и/у) між раціональним та ірраціональним, стихійним» [с.50]. Саме тут, вочевидь, має наступити пауза...

Олександра Німилович, доц. (Дрогобич)
Мирослава Зимомря, доц. (Дрогобич)

Образ крізь призму мотиву творчості

Контекст України: Лишаймося собою. Ювілейний збірник на пошану заслуженого діяча мистецтв України, поета-пісняря Йосипа Фиштика / За ред. проф. Миколи Зимомрі. – Дрогобич: Посвіт, 2015. – 496 с.

Нам небагато для щастя треба,
Щоб квітло поле і синє небо.
Щоб ми лишались завжди собою
І мали долю у житті...

Треба бути нам завжди собою,
Бо ніхто в цілім світі не знає.
Яка мить найдорожча весною,
А якої у серці немає.

Йосип Фиштик

Ці слова Йосипа Фиштика з пісні Людмили Єрмакової «Лишаймося собою» стали заголовними для нового видання. «Контекст України: Лишаймося собою» – саме під такою назвою нещодавно з'явився збірник на пошану Йосипа Фиштика –

заслуженого діяча мистецтв України, визначного українського поета, редактора, члена Національної спілки журналістів України. Книжка (496 с.) побачила світ цього року в Дрогобичі, у видавництві «Посвіт» за редакцією доктора філологічних наук, професора Миколи Зимомрі; упорядкування професора Івана Зимомрі; художнє оформлення – В. Зимомрі, О. Лазебного; музичний редактор – О. Терлецька-Фиштик; редактор Л. Лесишин.

Збірник витриманий в усталеній традиції, яка існує вже впродовж кількох століть у науковому світі – вшановувати особистостей, чий внесок у розвиток науки, культури і мистецтва був і є надзвичайно вагомий шляхом видання ювілейних наукових збірників на їх честь.

Структура цього збірника вражає продуманістю. Попри конкретну, чітко визначену проблематику, підпорядковану головній темі збірника, тут ще і відображено весь спектр зацікавлень ювіляра у статтях науковців, колег, які брали участь у його вшануванні – відомих українських журналістів, поетів, письменників, дослідників з перекладознавства, літературознавства, мовознавства, мистецтвознавства, музикантів-виконавців і композиторів, знаних педагогів.

Як зазначає у заспіві до збірника народний артист України Вадим Крищенко: «Йосип Фиштик як піснетворець поліфонічний у своїй творчості... В особі Йосипа Фиштика я відчув поєднання літературного таланту, організаторського вміння і українського патріотизму... Й. Фиштик – поет широкомасштабний. Він запалює таланти і в ліричній поезії, і в творах дитячої літератури. А пісенний хист його творчості вихлюпує і за межі України» (с. 9 – 10). Багатовекторна діяльність митця охоплює різнобічні сфери сучасного мистецтва журналістики і літературознавства, спонукує до творчих імпульсів. Збірник, власне містить статті, автори яких якнайповніше намагалися охопити широкий спектр невтомної натури ювіляра.

Йосип Фиштик народився 22 лютого 1947 року в селі Верхнє Висоцьке, що на Турківщині у хліборобській багатодітній родині Івана Фиштика (1910 – 1983) та Юстини (Ціко) Фиштик (1906 – 1995). З дитячих років виявляв замилювання друкованим словом: у середній школі рідного села, на факультеті журналістики Львівського університету. Від початку творчої біографії, яку

розпочав у редакції Турківської районної газети й до нині Йосип Фиштик не зраджує свого покликання. Ось уже сорок років він – головний редактор дрогобицького регіонального радіо «Франкова земля» (від 1975 року). Авторські радіопрограми Й. Фиштика здобували найвищі нагороди у престижних творчих конкурсах, звучать не тільки в місцевому радіоефірі, а й на каналах Національного радіо. Він лауреат Міжнародної премії ім. С. Гулака-Артемовського, премії ім. Д. Луценка «Осіньне золото». У його добірному доробку понад десять поетичних збірок, серед яких: «Вітаюся зі світом» (Дрогобич, 1992), «З Бойківського джерела» (Львів, 1994), «На Україну повернусь» (Львів, 1996), «Жменька Сонця» (Київ, 1997), «Сонце в жменьці» (Дрогобич, 2000), «Ключик до раю» (Дрогобич, 2004), «Ця земля – Україна» (Львів, 2006), «Крила» (Дрогобич, 2007), «Золоте знамено» (Львів, 2010). Створено близько 200 пісень на його вірші, які увійшли до золотого фонду сучасного естрадного мистецтва України: «Ця земля – Україна», «Мова колискова», «Український звичай», «Онуки», «Пісню не забути», «Свята неділя», «Батьківська стежина», «Лишаймося собою».

Упродовж років Й. Фиштик тісно співпрацює, приміром, з відомими українськими композиторами Б. Фільц, М. Ластовецьким; славними авторами пісенних шедеврів – Анатолієм Горчинським, Назарієм Яремчуком, Людмилою Єрмаковою, Юрієм Рибчинським, Ігорем Вовчаком, Людмилою Височинською, Мар'яном Гаденком, В'ячеславом Корипановим, Олександром Бурміцьким; знаними виконавцями Раїсою Кириченко, Віктором Шпортюком, Аллою Кудлай, Фемі Мустафасвим, Броніславою Солтисік, Марією Шалайкевич, Андрієм Кондратюком, Богданом Шашківим, Ларисою Федін, Степаном Гігою, Олександром Василенком. Варто виокремити й те, що Й. Фиштик є одним із співавторів фольк-опери «Київська Русь». За його творами «Сон Святослава», «Народження князя Володимира», «Молитва Святого Володимира», «Проща до Ярослава Мудрого», «Купальські пісні» створено розгорнені пісенно-мистецькі дійства до 1020-ліття хрещення Київської Русі Володимиром Великим. Йосип Фиштик – лауреат всеукраїнських журналістських премій «Сучасність» (2001), «Золоте перо» (2004), володар Почесного Знаку НСЖУ (2007), його визнано «Державним керівником року» з

нагородженням відзнакою Національного бізнес-рейтингу – Орденем «Статус-нагорода «Професіонал галузі» (2008), його пісня «Мова коліскова» визнана однією з кращих в Україні.

Попри таку різнобічну творчу діяльність Йосип Фиштик активно працює у громадській сфері як член Асоціації діячів естрадного мистецтва України, віце-президент Дому Європи в Києві, науковий радник Української екологічної академії, член редакційної ради всеукраїнського журналу «Дзвіночок».

Усі ці ясні, дивовижно широкі обрії творчої особистості – журналіста, редактора, поета-пісняра, адміністратора, громадського діяча Йосипа Фиштика рясно відображені в ювілейному збірнику на його пошану.

Увесь зміст книжки поділений на десять частин – статті: про журналістську та редакторську діяльність Й. Фиштика, присутність його творів у теле- і радіопросторі (9 статей); про громадську діяльність (1 стаття); присвячені аналізу його поетично-пісенної творчості (14 статей); про перекладні інтерпретації творів; розділ, що містить поетичні й пісенні присвяти ювілярові (8); епістолярний доробок; розділ, до якого увійшли ще неопубліковані твори Й. Фиштика (повість-хроніка, новела і п'єса), публікація творів юних талантів – Юлії і Назарія Фиштиків; нові поетичні рядки ювіляра; розгорнений науково-допоміжний апарат.

Професійні журналісти і їхній доробок дають поживу для багажу знань та рефлексій широкого загалу. Власне за нові ідеї, віддану і наполегливу працю, зворотний зв'язок зі слухачами редакція «Франкової землі», очолювана Й. Фиштиком отримала у 2013 році перше місце у Національному рейтингу серед тридцяти найкращих відзначених державних підприємств України. А в 2014 році дрогобицькі медійники здобули Диплом в обласному конкурсі «Четверта влада» у номінації «Найбільш резонансний соціально важливий цикл програм». Про такі здобутки «Франкової землі», у штаті якої всього п'ять осіб і з них тільки двоє творчих працівників (головний редактор Й. Фиштик і заступник Лариса Геряк), шістдесятирічний ювілей дрогобицького радіо, програми місцевого мовлення, які викликають цікавість слухачів, довідуємось із статей Я. Климовича, В. Юроша, М. Хорунжої, М. Момот і А.-Н. Тарнавської, А. Фіглюка, О. Кириченко, інтерв'ю А. Дідича та А.

Михайленка. Як стверджують М. Момот і А.-Н. Тарнавська, «живі ефіри, можливість спілкування із радіослухачами – це не просто фундаментальні принципи радіопрограми «Франкова земля», це – основа розвитку кожного, для кого власна доля не віддільна від рідного краю, своєї країни» (с. 23).

Не так часто журналістський доробок виходить окремими виданнями. Власне, книжка радіопубліцистики Йосипа Фиштика і Миколи Зимомрі «Собор щоденної благодаті» (Дрогобич: Посвіт, 2010, 428 с.) переконливо засвідчує доцільність таких видань. У рецензії на це видання професор Наталія Науменко зазначає, що: «Концептуальним жанровим чинником «Собору...» є інтерв'ю. Оскільки осердя його – українська культура та духовність, воно виростає у складну філософську драму-мораліте – і, вслухаючись у кожну репліку, ми можемо уявити, як розігрується дійство, як постають зі слів образи Мови, Літератури, Історії, Церкви, Музики, Театру» (с. 25). До слова, нещодавно з'явилося друком друге видання праці Й. Фиштика у співавторстві з М. Зимомрею і М. Ткачуком «Радіопубліцистика: дискурс тексту» (Дрогобич: Посвіт, 2015, 428 с.), власне, як навчальний посібник для словесників.

Про діяльність Й. Фиштика як віце-президента Дому Європи у Києві розповідає стаття Л. Височинської (президента Євродому). Курс на європейську інтеграцію, співпраця у різних галузях – складові багатьох проектів, круглих столів, тематичних і духовно-мистецьких вечорів, проведених за ініціативи та участі поета-піснєра і громадського діяча яскраво проступають зі сторінок цього допису. Блок статей, присвячених поетично-пісенному доробку Й. Фиштика відкриває ґрунтовна праця (с. 86-117) професора Людмили Краснової, у якій авторка ставить запитання: «Завдяки чому поезії п. Йосипа стають такими привабливими для композиторів, співаків, акомпаніаторів, слухачів?» (с. 89). Одразу на конкретних прикладах проф. Л. Краснова подає розлогі роздуми-відповіді. Насамперед, у Й. Фиштика: завжди вдало підібрані заголовки – це «вектор до уваги і зацікавлення реципієнта», «пружинка, згорнена ідея твору, яка поступово розгортається в тексті» (с. 90); «домінантними темами є Україна, матір, любов, краса світу, природи»; оригінальна метафоричність, яка підкорює собі образну систему творів; лаконізм висловлення думки; мелодизація поезії, увиразнення метро-ритму; українськість

як першооснова творчості тощо. Підсумовуючи, авторка дослідження зазначає, що «авторській творчій манері пісняра і самій особистості митця властиві харизматичність, щира відвертість почуттів як образної системи... Пісні Йосипа Фиштика активно функціонують, а сам автор – знакова фігура української естрадної пісні» (с. 117). Докладні аналізи поетичних і пісенних збірок, аудіо-альбомів і компакт-дисків Й. Фиштика, його мистецька співпраця з відомими композиторами і виконавцями, теплі враження від концертів і творчих зустрічей виплескують світлими струменями із публікацій авторства М. Федурко, О. Німилевич, Л. Пилип'юк-Диркавець, О. Зимомрі і О. Юрош, О. Горчинської, М. Мацялка, М. Ясіновської, В. Качули, В. Герасимова, Л. Федін, О. Моргун, В. Черемних, О. Гойденко, Г. Бабунич, М. Сеньківа.

Серед поетичних присвят ювілярові: «Україна пошановує Фиштика-сина» Павла Лехновського, «Розмова» Тетяни Моргун, «Живиця» В'ячеслава Умнова, «Гостя з неба» Ігоря Даха, «Плугар довершеного слова» Юрія Гарника, «Славень» Романа Страшовського, «Поету сниться Україна» Оксани Павлик. Вражають теплом і співзвучністю творчих устремлінь дві пісенні присвяти Й. Фиштику від заслуженої артистки України, композиторки, співавторки багатьох творів Людмили Єрмакової (слова і музика) «Чудова мить» і «В моїх піснях твоє лунає слово»:

Шепоче вітер, що не випадково
 Нас об'єднала зоряна та мить.
 В моїх піснях твоє лунає слово,
 Яке дає наснагу далі жить.
 В думках ти поруч, хоч між нами відстань,
 І слава Богу, що не навпаки.
 Закрию очі... Відчуваю близько
 Тепло душі твоєї крізь роки.

З фрагментів листів, написаних у різні роки колегами і друзями поета з України, Словаччини, Великобританії, Франції, Росії, США, Білорусії, Італії чітко проступають його найяскравіші риси піснетворця, талановитої особистості, журналіста, побратима. Фотодокументи (блок світлин, обкладинки видань Й. Фиштика, копії афіш) у збірнику стали зразком солідного об'єктивного представлення детальних фактів із життя і творчості митця.

Чимало зусиль доклав автор статті про іншомовні переклади творів поета-пісняра, професор М. Зимомря, щоб зі сторінок книжки вперше до читача «заговорили твори Й. Фиштика німецькою мовою» у перекладі видатної перекладачки Ірини Качанюк-Спех. У збірнику опубліковано текст (двома мовами) і ноти пісень «Лишаймося собою» і «Сповідь».

Примітно, що у книжці побачили світ прозові твори Й. Фиштика – повість-хроніка «Схід сонця починається з «Карпат» про відомого лікаря курорту Трускавець Лева Грицака, новела з промовистою назвою «Хатинка з голосом скрипки» і п'єса на одну дію «Тернина на яблуневому листку». Як зазначає у післямові професор Іван Зимомря: «Органічним постає також біографічний контекст, що додає книжці специфічну рухливість стосовно відповідності відображення й відображуваного. Так, цікаво звучать голоси обдарованої доньки Юлії Фиштик, перу якої належать кілька окремих книжкових публікацій, приміром, поетична збірка «Квітка на вершечку» (2011) та казка-мюзикл «Пригоди копійчки» (2012). Заслужують схвалення «Срібні намистинки» – перші проби пера Ювілярів сина, юного Назарія Фиштика» (с. 479). Вперше на сторінках видання постають перед читачем нові поезії Й. Фиштика з циклу «Рухливі рядки»: «Герб на храмі» (присвята Михайлові Гаврилюку, козаку Четвертої сотні Самооборони Майдану), «Дев'ятий вал», «Ой, ще буде з куль тих шабля», «Соколівна» (присвята легендарній льотчиці, незламній патріотці, Герою України Надії Савченко).

Книжку доповнює розлогий бібліографічний покажчик Йосипа Фиштика, дбайливо укладений проф. Іваном Зимомрею (окремі книжкові видання, художні твори, дослідницькі праці і публіцистичні статті, участь у тематичних радіо- і телепрограмах, виступи у наукових конференціях, література про ювіляра, редагування і упорядкування різних видань, членство в журі мистецьких конкурсів і фестивалів). Завершується збірник на пошану Йосипа Фиштика розгорненим науково-допоміжним апаратом – індекс імен, довідка про авторів статей.

Ця вагома публікація засвідчує багатогранність таланту поета-пісняра, журналіста, громадського діяча, заслуженого діяча мистецтв України Йосипа Фиштика й пошану до Ювіляра великого гурту українських учених, поетів, письменників, музикантів-

виконавців – авторів статей. «Самобутня творчість Йосипа Фиштика збагатила обрії творчих змагань носіїв художньої думки на Франковій землі, де сольо звучали й звучать голоси як відомих творців, так і тих, які входять у літературу» (с. 482).

Пилипів О.Г.

кандидат філологічних наук,

Латиномовна література України XV–XIX ст.

Трофимук М. С. Латиномовна література України XV–XIX ст.: жанри, мотиви, ідеї : монографія / М. С. Трофимук. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2014. – 380 с.

Латиномовна література присутня в українській літературі здавна як питома складова літературного процесу. Це неодноразово відзначали дослідники — автори кандидатських та докторських дисертацій. Однією з останніх наукових праць на цю тему була монографія професора Віталія Петровича Маслюка “Латиномовні поетики і риторики XVII–першої половини XVIII ст. та їх роль у розвитку теорії літератури на Україні”¹. Це була публікація докторської дисертації² львівського вченого, надрукована через три роки після захисту дисертації.

Маємо тепер нове видання видавничого центру Львівського національного університету імені Івана Франка – монографію Трофимука М. С. під назвою “Латиномовна література України XV–XIX ст.: жанри, мотиви, ідеї”, яка узагальнює існуючі на сьогодні знання про латиномовну літературу в Україні, про впливи античної епохи, насамперед античної літератури на розвиток культури нашої країни, про роль античної літератури у розвитку літератури української.

1 Маслюк В. П. Латиномовні поетики і риторики XVII–першої половини XVIII ст. та їх роль у розвитку теорії літератури на Україні / В. П. Маслюк. – К. : Наук. думка, 1983. – 235 с.

2 Маслюк В. П. Латиноязычные поэтики и риторики XVII–первой половины XVIII вв. и их роль в формировании и развитии теории литературы на Украине : автореф. д-ра филол. наук / В. П. Маслюк. – К., 1980. – 51 с.